

Budapestre vonatkozó ujságcikke

Osztályozás

902.6

Szerző:

Cím: *Asatás indul Árpád sirjának felkutatására*

Forrás:

Magyarország

Hely

Idő

"1925"

Személy

Helyszám

Asatás indul ^{Bun} Árpád sirjának felkutatására

1925. 7. 31.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Történelmi okiratok szólnak róla, hogy Szent István a mai Óbuda környékén templommal, az úgynevezett *Alba Ecclesiával* jelölte meg azt a helyet, ahova honfoglaló őseink Árpádot temették. Ez a templom 1541-ben, a török hódoltság idején, teljesen elpusztult s történettudósaink mindhiába keresik Árpád vezér sirját, amelyhez a török hódoltság óta számtalanszor átépült Óbuda falai között csak egy nagyszabású ásatás útján lehetne hozzájutni. Abból az alkalomból, hogy a Műemlékek Országos Bizottsága az ásatások megindítása céljából nagyobb akcióra készül, nem lesz érdektelen közelebbről megismerni az *Alba Ecclesia* hánytvert történetét s azokat az írásos emlékeket, melyek alapján történettudósaink jogosan keresik Árpád vezér sirját a mai Óbuda területén.

Mint már említettük, Szent István templommal jelölte meg Árpád vezér sirját, amely a török hódoltság idején teljesen elpusztult.

Erről a templomról számos középkori okmány megemlékszik s mindegyik azt bizonyítja, hogy a templom Óbudán, az akkori Esztergomi-ut irányában állott, olyan helyen, ahol két melegvízű forrás bugyog ki a hegy tövéből és ahol egy bizonyos malom állott. Később, Mátyás király is Szent István példáját követve, két ízben is gondoskodik *Alba Ecclesia* templomáról; egyik 1479-iki, a pápához

intézett levelében arra kéri a papat, engedné meg, hogy a budai főegyház fölsőlegessé vált oszlopai a templom újraépítésénél felhasználtsanak, míg a másikon arra kér engedélyt, hogy a királyi palotától alig egy mérföldnyire a hegyek alatt elterülő mezőségen pusztán álló *Alba Ecclesia* templomába, mely minden más templomnál előbb, még a megtérés kezdetén lett alapítva és kegyeletos bucsujárárhely — a pálosokat telepíthesse.

Ez a két levél két dolgot bizonyít. Az első azt bizonyítja, hogy a templom ebben az időben újra épült, de lehet, hogy az építést csak 1519-ben vitték keresztül, mert erre is van két adatunk. A másik levélből az tűnik ki, hogy Mátyás tudott Árpád sirjáról, de a pápának Árpádot — mint még pogányt — említeni fölsőlegesnek tartotta. Ez tisztán kiértezhető a következő mondatból: »mely minden más templomnál előbb, még a megtérés kezdetén lett alapítva s kegyeletos bucsujárárhely«.

Anonymus is ugyanezt írja nevezetesen 52-ik fejezetében, ahol Árpád haláláról és eltemetésének helyéről megemlékszik: »... Eltemetett egy patak forrása fölött, melynek vize kőmederben omlik alá Etela király városába; holis a magyarok megtérése után templom épült, melyet *Alba Ecclesiának* neveznek«. Anonymus helyrajzi adatai föl-

tétlenül megbízhatók, ezt számos hazai kiváló történetíró és tudós elismerte.

Már most, hogy ez az Anonymus által említett templom Óbuda melyik részén állott, utbaigazítanak a többi adatok, melyek szerint *Fehéregyháza Óbudától nyugatra, az Esztergomi-ut baloldalán* olyan helyen állott, ahonnét egy mély ut vezetett fel nyugati irányban a hegynek a szőlők területére és ahol az egyház ajtajától 200 lépésnyire egy melegvízű forrás bugyog ki, mely malmot hajt. De ugyancsak az egyházon túl, az ut baloldalán, a szőlők árkanál volt egy másik forrás is, amelyet az 1355. évi határjáró levél felemlít.

Tehát az összes adatok egybehangzó

bizonyítása után *Fehéregyháza az Árpádmalom forrásától 200 lépésnyire állott az ut baloldalán, éppen ott, ahol a temető mellett lejtő mély ut az Esztergomi-utba, a mai Bécsi-utba betorkol, ahol is a földben megvannak az alapfalai, csak ki kell azokat ásni. Ugyanitt, a két ut által határolt szögön megvan a pálosok kertje kőkerítésének alapfala, a fal, mely tisztán látható a két ut között húzódik, északról dél felé, úgy hogy déli vége a felmenő ut mellett van.*

Igy azután teljesen érthetővé lesz Perényi nádor 1510. évi parancslevele, mely szerint: »Azon ut, mely a *Fehéregyházánál* lakó pálosok kertjének déli végénél nyugati irányban felmegy a hegyre, képezi a határvonalat a dézsma-

mentes és dézsma-köteles szőlők között«.

Ezen a helyen figyelembe kell venni azt az igen fontos körülményt, hogy az a bizonyos hegyről lejtő ut *Fehéregyháza* mellett megtörve futott be az *Esztergomi-utba*, tehát azzal derékszög alatt egyesült, a mostani hegyes szög alatt való találkozás egészen új, akkor készítették az utat, mikor a temető megnyílt, s ekkor a régi utat magas földhányással torlaszták el, hogy a víz, mely a hegyről zápor alkalmával lezudul, a közeli árokba folyhasson.

Tehát a templom éppen a két ut találkozásánál állott!

Aki erről meg akar győződni, nézze meg az *Archeológiai Értesítő* 1883. évi kötetében közzétett 1774. évből való térképet, melyen az elhajlás tisztán fel van tüntetve; de fel van tüntetve félre-magyarázhatatlanul a másik forrás is, amelyet az 1355. évi határjáró levél megemlít, amely forrás ezen két ut találkozásától körülbelül 180 lépésnyire volt, ahol is az ut baloldalán a szőlők árkanál meg van a forrás medencéjének az alapfala szabályos négyszög alakban. Maga a forrás jelenleg a közeli földéken bugyog ki a föld alul; erről is meggyőződhet mindenki, aki az ottani bulgár kertészek földjére megy és az ott fakadó forrást megtekinti. A régi forrást, mivel az utat és rétét elöntötte, vagy betömtek, vagy vizét csatornán a közeli földekre vezették. A pálosok kőkerítésének alapfala és ennek kövéből épült vízmedence legfontosabb bizonyi-

ték arra, hogy a templom ezen a helyen feküdt.

A történelmi okmányok ilyen kétségbevonhatatlan utmutatásai alapján indította meg a Műemlékek Országos Bizottsága azt a mozgalmat, amelynek célja Árpád vezér sirjának felkutatása az *Alba Ecclesia* helyén. Fock Ernő építésztanár a Bizottság tagjaival már kint is járt a történelmi okmányok által megjelölt területen s jelentését — *mely az ásatás várható eredményeire a legkedvezőbb* — elő is terjesztette. A bizottságnak azonban nincs pénze a nagy költséggel járó ásatások finanszírozására s mert az állam támogatására nem számíthat, elhatározta, hogy az összeg előteremtésére országos akciót fog indítani.

Addig is, amíg erre a gyűjtésre a belügyminisztérium engedélyt ad, a Műemlékek Országos Bizottsága azzal a kéréssel fordul a magyar közönséghez, hogy aki az engedély megadását nem óhajtja megvárni, *küldje adományát a Műemlékek Országos Bizottsága* címére (Budapest, VI., Állatkerti-ut 1.) a *cél pontos megjelölésével*. A Bizottság felkér mindenkit, aki történelmi emlékeink iránt kegyeletet érez, hogy az ügyet karolja fel szeretettel, s tegye lehetővé, hogy *honalapító ősünk sirját megtaláljuk és nemzetünk zarándokhelyévé tehessük.*